

Is There Death After Life After Death?

(1) במדבר פרשת חקת פרק יט פסוק יא - יב

(יא) הַנֶּגַע בְּמַת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים:
(יב) הֲיֵאָבֵד וְתַחֲטָא־בּוֹ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

(2) תלמוד בבלי מסכת נדה דף ע עמוד ב

שלשה דברי בורות; אשתו של לוט מהו שתטמא? אמר להם: מת מטמא, ואין נציב מלח מטמא. בן שונמית מהו שיטמא? אמר להן: מת מטמא, ואין חי מטמא. מתים לעתיד לבא, צריכין הזאה שלישי ושביעי, או אין צריכין? אמר להן: לכשיחיו - נחכם להן. איכא דאמרי: לכשיבא משה רבינו עמהם.

(3) רמב"ם הלכות תשובה פרק ח הלכה ב

העולם הבא אין בו גוף וגויה אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף כמלאכי השרת, הואיל ואין בו גויות אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא דבר מכל הדברים שגופות בני אדם צריכין להן בעולם הזה, ולא יארע דבר בו מן הדברים שמארעין לגופות בעולם הזה, כגון ישיבה ועמידה ושינה ומיתה ועצב ושחוק וכיוצא בהן, כך אמרו חכמים הראשונים העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא תשמיש אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה, הרי נתברר לך שאין שם גוף לפי שאין שם אכילה ושתייה, וזה שאמרו צדיקים יושבין דרך חידה אמרו, כלומר הצדיקים מצויין שם בלא עמל ובלא יגיעה, וכן זה שאמרו עטרותיהן בראשיהן כלומר דעת שידעו שבגללה זכו לחיי העולם הבא מצויה עמהן והיא העטרה שלהן כענין שאמר שלמה בעטרה שעטרה לו אמו, והרי הוא אומר ושמת עולם על ראשם ואין השמחה גוף כדי שתנוח על הראש כך עטרה שאמרו חכמים כאן היא הידיעה, ומהו זהו שאמרו נהנין מזיו שכינה שידעו ומשיגין מאמתת הקדוש ברוך הוא מה שאינם יודעים והם בגוף האפל השפל. +/השגת הראש"ד/ העוב"צ אין זו גוף. א"א דברי האיש הזכר צעירי קרובים למי שאומר אין תחיית המתים לגופות אלא לנשמות בלבד, וחיי ראשי לא היה דעת חז"ל על זה שהרי אמרו כתובות (דף קי"א) עתידין לדיקים שיעמדו בלבושיהן ק"ו מחטב וכו' וכן היו מלווין לזניהם (שבת קי"ד) אל תקצרוני בכלים לזנים ולא בשחורים שמא אזכר, וכן אמרו (סנהדרין ז"ב) שלא ישוּבו לדיקים לעפר אלא עומדין בגוייתם, וכן אמרו (שם /סנהדרין/ ז"א) צמוּם עומדין ומתרפאין, וכל אלה מוכיחים כי בגוייתם הן עומדין חיים, אבל אפשר שבזכור ישים גוייתם חזקות וזריאות כגויות המלאכים וכגויות אליהו זכור לטוב ויהיו העטרות כמשמטן וכפשוטן ולא יהיה משל.

(4) כסף משנה הלכות תשובה פרק ח הלכה ב

כתב הראב"ד דברי האיש הזה בעיני וכו'. ויהיו העטרות כמשמען ולא יהיה משל, עכ"ל:
ול"נ שאין חילוק בין רבינו להראב"ד אלא בשמות בלבד. דלרבינו העולם שלאחר המות נקרא העוה"ב וכמ"ש בסוף פרק זה ז"ל. זה שקראו אותו חכמים עוה"ב לא מפני שאינו מצוי עתה וזה העולם אובד ואח"כ יבא אותו העולם אין הדבר כן אלא הרי הוא מצוי ועומד שנאמר אשר צפנת ליראך ולא קראוהו עוה"ב אלא מפני שאותם החיים באים לו לאדם אחר חיי העולם הזה שאנו קיימים בו בגוף ונפש וזהו הנמצא לכל אדם בראשונה, עכ"ל. וכל אותם המאמרים שהביא הראב"ד הם לעולם התחיה והראב"ד ז"ל קורא לעולם התחיה עוה"ב ובכך עלו דברי שניהם כהוגן ואלו ואלו דברי אלהים חיים:

(5) אגרות הרמב"ם - אגרת תחיית המתים

וכן יראה לנו מן המאמרים ההם שאלו האנשים אשר ישובו נפשיותם לגופות ההם יאכלו וישתו וישגלו ויולידו וימותו אחרי חיים ארוכים מאד כחיים הנמצאים בימות המשיח. ואמנם החיים שאין מות אחריהם הוא חיי העוה"ב, אחר שאין גוף בהם. שאנחנו נאמין והוא האמת אצל כל בן דעת שהעוה"ב נפשות מבלי גופות כמלאכים ובאור זה שהגוף אמנם הוא כלל כלים לפעולות הנפש כבר התבאר זה במופת.

(6) ספר תורת האדם להרמב"ן - אות קכד שער הגמול

עכשיו ביארנו כוננתו בשכרי המצות ועונשו, ונחזור בקצרה כי שכר הנפשות וקיומם בעולם הנשמות נקרא לרבותינו גן עדן, ופעמים קורין אותו עליה וישיבה של מעלה, ואחרי כן יבאו ימי המשיח והוא מכלל העולם הזה, ובסופו יהא יום הדין ותחיית המתים שהוא השכר הכולל הגוף והנפש והוא העיקר הגדול שהוא תקות כל מקוה להקב"ה, והוא העולם הבא שבו ישוב הגוף כמו נפש, והנפש תדבק בדעת עליון כהדבקה בגן עדן עולם הנשמות, ותתעלה בהשגה גדולה ממנה ויהיה קיום הכל לעדי עד ולנצח נצחים:

(7) חכמת בצלאל פתחי נדה - נדה ע' ע"ב

ואחרי הודיע אלדל' אותנו את כל זה יתבאר לנו פל' סוגיין והוא שאני אומר דאנשי אלכסנדריא תפסו ג"כ ליסוד מוחלט כשיטת הרמב"ם וסייעתו דאחרי עולם התחיל יהי' שוב מיתה והנשמות יתענגו בעוה"ב שהיא עולם הנשמות אמנם נסתפקו אב זה שאמרה תורה דהנוגע במת הוא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי אם הוא לסבת שכח החטא הממית ועטיו של נחש הוא המטמא וכשיטת הירושלמי והרמב"ן בפירוש החומש שזכרנו באופן הראשון וא"כ בצדיקים ליכא טומאה ומעתה לעתיד בעולם התחיה כשימותו שוב שנית לא יהי' כאן טומאה כלל כי לעתיד קודם התחיל' בימות המשיח יתבטל מלאך המות שהוא שטן הוא יצה"ר הנוטל נשמה ומלאה הארץ דעה ולא יהי' חוטאין עוד וזהו לדעתי פל' בלע המות לנצח לדעת הרמב"ם הנ"ל שלא תהי' מיתה ע"י מלאך המות וא"כ יהי' כולם צדיקים כדכתיב ועמד כלם צדיקים וזה מיירי לעתיד וא"כ לא יטמאו במיתתן ולא יהא העוסק עמהן צריך להזאה ג' וז' או אפשר דגזירת הכתוב הוא בלי טעם שהמות יטמא אף אם בחטאו ולא ע"י מלאך המות הוא מת עכ"ל אולי רחמנא אידכר להצריכו הזאה ג' וז' וזה הי' הספק של אנשי אלכסנדריא וזהו שדקדקו בשאלתם לומר מתים לע"ל כו' ר"ל כשימותו פעם שנית לע"ל אחרי התחיל' אם המתעסקים עמהם והנוגעים בהם יהי' צריכין הזאה ונסתפקו בצדדים שאמרנו ומיושב הדקדוק שזכרנו לעיל דהל"ל חיים לע"ל כו' כי לדברינו על החיים שיעמדו לא עלה על דעתם להסתפק אלא שאלו שאם ימותו שוב אם יטמאו

8) רמב"ם על משנה סנהדרין י'א'

ותחיית המתים הוא יסוד מיסודי משה רבינו ע"ה ואין דת ולא דבקות בדת יהודית למי שלא יאמין זה אבל הוא לצדיקים וכן הוא לשון בראשית רבה גבורת גשמים לצדיקים ולרשעים ותחיית המתים לצדיקים בלבד ואיך יחיו הרשעים והם מתים אפ"ל בחייהם וכן אמרו (ברכות יח:) רשעים אפ"ל בחייהם קרואים מתים צדיקים אפ"ל במיתתן קרואים חיים. ודע כי האדם יש לו למות בהכרח ויתפרד וישוב למה שהורכב ממנו.

9) תורת האדם שער הגמול ס' קכ"ג

מה שהיה כבר הוא ר' יודן ור' נחמיה חד אמר אם יאמר לך אדם אפשר שאלמלא לא חטא אדם הראשון היה חי וקיים לעולם אמור לו הרי אליהו שלא חטא הרי הוא חי וקיים לעולם, הנה ביארו שרצון האלהים במעשיו מקיים אותם לעולם והביאו הראיה הזו מאליהו זכור לטוב, והנביא אמר הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא וזאת ראייה שלא נתפרדה נפשו מן הגוף הקדוש והתקיים קיום אנושי, ואם נאמר שנסתלקה ממנו תהיה הבטחה מפורשת על תחיית המתים, ושתייהן קורעות לב קטני האמנה.

10) תורת האדם שער הגמול ס' קכ"ד

וכל שכן שזאת הקושיא שהזכרנו בקיום הגוף לנצח אינה על דעתם של פילוסופים ועל דעת קצת חכמי תורתנו המפרשים, כי הפילוסופים מקיימים כללו לעד, וחכמינו קצתם יודו בקיומו ואין אצלם חזרת העולם לתוהו, כי כל נברא ברצון הבורא יתברך קיומו ברצון ההוא אם לזמן אם לנצח, וכמו שיאמינו הם בעיונם קיום הכללים לעד, כך אנחנו יכולים להאמין בקבלתנו בקיום הפרט ברצון המתעלה, כי כמו שיש רצון כללי בכלל כך יש רצון פרטי בפרט, ואף על פי שנראה בעולם ביטול הפרטים וקיום הכללים הנה אמונתנו היא כי היה זה בבעלי הנפש מפני החטא הקדמוני והעונש הנגזר עליו, אבל הרצון הנצחי מקיים רצונו לנצח כמו שהזכרנו למעלה מדברי חכמים ז"ל.

11) ספר העיקרים מאמר ד פרק לה

ולזה מה שיראה שיעקר התחיה לא תהיה לתת שכר לגוף אלא אם כדי שיקנה האיש ההוא שלמות יותר גדול מאשר קנה בתחלה כאשר היה המונע והמעיקים אשר מחוץ, כמו מצד הגלות או העוני או זולת זה, ולא בא העכוב מצד רוע בחירתו ומצד עצמו כלל, ואם כדי להודיע עוצם יכולת השם יתברך ולפרסם בעולם אמונת האמת, ולפי זה יתחייב שתהיה התחיה לצדיקים בלבד

12) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צב עמוד א

תנא דבי אליהו: צדיקים שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותן אינן חוזרין לעפרן, שנאמר והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים, מה קדוש לעולם קיים - אף הם לעולם קיימין.

13) רש"י מסכת סנהדרין דף צב עמוד א

שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות - לימות המשיח. לאחר שיחיו שוב אין חוזרין לעפרם - בין ימות המשיח ולעולם הבא+ אלא הבשר מתקיים עליהם עד שישובו ויחיו לעתיד לבא.